

red. prof. dr. Roman Kuhar
Oddelek za sociologijo

**Program dela ob kandidiranju za dekana Filozofske fakultete
Univerze v Ljubljani
(2017–2021)**

Spoštovani kolegice in kolegi, študentke in študenti, sodelavke in sodelavci!

Osnovni pogoji kakovostnega visokega šolstva so: profesorice in profesorji, ki dobro opravljajo svoje pedagoško delo in so uspešni pri raziskovanju, učinkovite strokovne službe in motivirani študentke in študenti, stabilno financiranje in ustrezna infrastruktura. Zagotavljanje omenjenih pogojev in hkratna razvojna naravnost sta osnovni okvir, znotraj katerega lahko uresničujemo vizijo Filozofske fakultete, kot je zapisana v strategiji Univerze v Ljubljani »Odlični in ustvarjalni (2012–2020)«. Vizija določa, da si bomo prizadevali ostati ena najboljših izobraževalnih in znanstvenoraziskovalnih ustanov v slovenskem in mednarodnem prostoru s področja humanistike, družboslovja in izobraževanja učiteljev in učiteljic.

Tako vizijo je mogoče uresničevati le z ustvarjalnim, kritičnim in kakovostnim delom, ki bo prepoznano tako v domačem kot mednarodnem okolju. Eden od najboljših izrazov uspešnega dela so zagotovo strokovno podkovani, kritično razmišljujoči in humanistično razgledani študentke in študenti. Kot akademska skupnost, ki izhaja iz razsvetljenskega projekta, smo ob tem zavezani tudi temeljnim vrednotam humanosti, svobode, enakosti in pravičnosti.

Z vašo pomočjo in podporo si bom prizadeval za omenjene cilje. Zavzemal se bom, da bo znanje še naprej javno dobro, izobraževanje pa brezplačno in enako dostopno vsem, ki izpolnjujejo pogoje za vstop v študijski proces. Ves čas je potrebno braniti tudi akademsko svobodo. Ta je kot ključni temelj neodvisnega iskanja resnice poudarjena v *Magni Charti Universitatum*, ki so jo rektorice in rektorji evropskih univerz podpisali leta 1988. Med drugim določa, da morata biti raziskovanje in poučevanje, ki potekata na univerzah, »moralno in intelektualno neodvisni od vseh političnih oblasti in gospodarskih sil«.

Pomen in vrednost humanistike in družboslovja v naši družbi pogosto nista prepoznana. Naša področja vednosti prepogosto – tudi z državnimi politikami –

omalovažujejo, češ da so neuporabna, nepotrebna, neaplikativna in da ne prinašajo dobička. Tovrstni pogledi so kratkovidni in vodijo v duhovno in kulturno opustošenje družbe, v kateri živimo. Zato je naša dolžnost, da se trendom, ki znanje vrednotijo zgolj skozi ekonomske vidike, vedno znova zoperstavljamo z opozarjanjem na pomen naših znanj in našega dela, z odzivnostjo strokovnjakinj in strokovnjakov v javnem prostoru in nenazadnje z aktivnim delovanjem Filozofske fakultete kot ustanove.

Zato si bom prizadeval za uresničevanje naslednjih programskih izhodišč:

Transparentna in racionalna finančna politika in hkratna razvojna naravnost

Filozofska fakulteta je po več letih negativnih finančnih bilanc ponovno dosegla finančno stanje brez rdečih števil. To je potrebno ohranjati tudi v nadaljnjih letih z zagotavljanjem racionalnega delovanja zavoda in s transparentno finančno politiko. Vendar pa tega stanja ni mogoče ohranjati brez zadostnega in razvojno naravnega financiranja javnega visokega šolstva, na kar je potrebno vedno znova opozarjati. Hkrati je potreben tudi kritični razmislek o tem, kako so na kakovost študija vplivale vse racionalizacije, ki so nam bile naložene v preteklih letih, in na to opozarjati politične odločevalce in javnost. Pri tem se zavežujem k proaktivni drži in računam na plodno sodelovanje s še drugimi deležniki, na primer sindikati, ki delujejo na področju spremljanja zakonodaje o visokem šolstvu. Zadnje spremembe in dopolnitve *Zakona o visokem šolstvu*, ki so stopile v veljavo decembra 2016, sicer prinašajo »predvidljivost in stabilnost proračunskega financiranja« in »proračunsko sofinanciranje študija na tretji stopnji«, vendar implementacija teh določil ni samoumevna in je lahko pomembno odvisna od trenutnih političnih, gospodarskih in drugih interesov.

Racionalnega (finančnega) delovanja zavoda ni mogoče zagotavljati na račun kakovosti izvajanja študijskih programov in drugih dejavnosti fakultete. Hkrati je po vseh letih izrazito restriktivne finančne in kadrovske politike potrebno težiti k razvojni naravnosti fakultete, v prvi vrsti prav na področju kadrovske politike in reševanja prostorske stiske.

a) Kadrovska politika

Kadrovska politika je bila v preteklih letih zaradi ZUJF-a in zahteve po 1 % letnem znižanju števila zaposlenih hudo okrnjena. V skladu s potrebami študijskih programov je potrebno zagotoviti ustrezne nadomestne zaposlitve za vse upokojene profesorice in profesorje, kjer to še ni bilo izvedeno, v okviru finančnih zmožnosti pa je hkrati treba zagotavljati razvojno naravnano

kadrovsko politiko, saj smo zaradi omenjenih politik soočeni z resnim pomanjkanjem predvsem mlajših pedagoških delavk in delavcev. Zavzemal se bom za odpravljanje tovrstnih kadrovskih anomalij in za zmanjšanje prekarnih zaposlitev, pri čemer se mi zdi ključno, da je kadrovska politika fakultete transparentna in oddelkom v kar največji možni meri omogoča učinkovito načrtovanje pedagoškega procesa. Zavzemal se bom tudi za ustrezno finančno ovrednotenje pogodbenega dela, saj pogodbeni delavke in delavci, med katerimi so pogosto mladi, v visokošolski prostor prinašajo sveže ideje in nova znanja. Njihovo delo je potrebno ustrezno ovrednotiti in jih ne smemo obravnavati zgolj kot poceni delovne sile.

b) Prostorska stiska

Prostorska stiska Filozofske fakultete je velika in vse bolj nevzdržna. V preteklosti je bilo podanih že nekaj predlogov rešitev – nazadnje delna selitev knjižnic v izpraznjene prostore Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo – a do njihove realizacije iz različnih razlogov ni prišlo. Ob zavedanju, da je reševanje prostorske stiske povezano z velikimi finančnimi vložki, ki bi jih bilo potrebno iskati doma in v okviru evropskih nepovratnih sredstev, in da tovrstni projekti praviloma presegajo mandat zgolj enega vodstva, se zavežem k proaktivni drži na tem področju, pri tem pa se nadejam tudi vaše podpore. Trenutno se nakazuje začasna in delna rešitev prostorskih težav, v katerih se je znašla OHK, z iskanjem ustreznih depojev, ki bi razbremenili preobremenjene oddelčne knjižnice, dolgoročno pa je treba iskati rešitev, ki bi omogočila združitve oddelčnih knjižnic pod eno streho – bodisi v bližini Filozofske fakultete ali v obliki prizidka. S tem bi fakulteta pridobila tudi dodatne prostore za predavalnice in kabinete, knjižnica pa bi – tako kot na številnih fakultetah v tujini in doma – končno postala spodbudni skupnostni prostor za študij, raziskovanje in druženje, kar si največja fakulteta v državi ob svoji stoletnici tudi zasluži.

Kakovost študija

Univerza v Ljubljani si v zadnjih letih aktivno prizadeva za vzpostavitev celovitega sistema kakovosti in ta proces poteka tudi na Filozofski fakulteti. S temi prizadevanji je potrebno nadaljevati in skrbeti za kakovost študijskega procesa na vseh treh stopnjah študija, hkrati pa sproti kritično presoјati ustreznost obstoječih mehanizmov. Skozi optiko različnih znanstvenih področij, ki jih gojimo na Filozofski fakulteti, je treba pretresati osnovne koncepte, ki uokvirjajo politiko »odličnosti in

kakovosti» na Univerzi v Ljubljani. Pri tem se zavzemam za ustrezno racionalizacijo teh mehanizmov, ki imajo – tako se zdi – v določenem delu težnjo k dodatnemu povečanju birokratizacije našega dela, predvsem za skrbnike in skrbnice študijskih programov, pa tudi za druge. Potrebno je torej iskati primerno ravnovesje med vzpostavljanjem učinkovite zanke kakovosti in preprečevanjem nepotrebnih dodatnih obremenitev za vse, ki so vključeni v študijski proces – od profesorjev in profesorice do študentk in študentov in strokovnega osebja.

Enako stališče zagovarjam tudi v procesu institucionalnih akreditacij, ki jih predvideva novela *Zakona o visokem šolstvu*. (V času pisanja tega programa položaj in vloga Nakvisa še nista povsem jasna.) To pomeni, da je potrebno vzpostaviti sistem, ki bo presejal številne pomanjkljivosti, nelogičnosti in neživljenjskosti nekdanjih obrazcev Nakvisa. Večja avtonomija univerze in fakultete pri oblikovanju študijskih programov naj bo predvsem priložnost za poenostavitev administrativnih postopkov in za več vsebinskega sodelovanja med oddelki, ki ga je bolonjska reforma z neprestanimi grožnjami redukcij v veliki meri zatrla. Poleg mehanizmov za zagotavljanje kakovosti študija je potrebno nasloviti tudi širše strukturne probleme, izzive in pogoje, ki vplivajo na kakovost študija in na sam izobraževalni proces. Kakovostnih rezultatov namreč ni mogoče dosežati brez ustreznih pogojev za pedagoško in raziskovalno delo.

Sodelovanje s študentkami in študenti

Tesno, tvorno in ustvarjalno sodelovanje s študenti in študentkami – bodisi preko njihovih predstavnih teles ali individualno – razumem kot enega od najpomembnejših vidikov, ki soustvarjajo spodbudno fakultetno okolje za študij in obštudijske dejavnosti. Skozi dialog bom iskal konstruktivne rešitve težav in problemov, s katerimi se študentke in študenti srečujejo v času študija.

Tako kot celotna fakulteta tudi študentke in študenti občutijo prostorsko stisko. Prizadeval si bom, da bi – v okviru obstoječih prostorskih zmožnosti – uredili prijeten prostor za druženje in tako študentkam in študentom omogočili, da prostega časa med predavanji ne bi bili prisiljeni preživljati v okoliških lokalih. Fakulteta bi morala dobiti nekaj prostorov, v katerih bi se lahko učiteljice in učitelji, študentke in študenti vsakodnevno srečevali.

Posebno skrb in poslušnost je potrebno še naprej namenjati študentkam in študentom s posebnimi potrebami. Njihov specifični položaj v pomembnem delu ureja institut tutorstva, ki ga je potrebno ohranjati in krepiti, v dialogu s študentkami in študenti s posebnimi potrebami pa iskati še druge rešitve za težave, s katerimi se srečujejo.

Okrepiti je potrebno tudi študentsko skupnost na tretji stopnji študija in naprej razvijati sistem alumnov.

Ob skrbi za ohranjanje kakovosti študija na vseh treh študijskih stopnjah in prizadevanju za študij brez šolnin bom spodbujal tudi vključevanje študentk in študentov v raziskovalne projekte – na primer skozi obstoječe finančne okvire, kot so Študentski inovativni projekti za družbeno korist –, zavzemal se bom za vključevanje v medfakultetne in meduniverzitetne projekte in spodbujal njihove strokovne obštudijske dejavnosti.

Raziskovalna dejavnost in habilitacije

Znanstvenoraziskovalno delo je pomembna in temeljna dejavnost fakultete ter eden od pogojev za uspešno in učinkovito pedagoško delo. Filozofska fakulteta je – ob upoštevanju dejstva, da je konkurenca na razpisih za evropska raziskovalna sredstva vse večja, domača sredstva pa so zaskrblyujoče omejena – relativno uspešna pri pridobivanju raziskovalnih projektov. To je potrebno spodbujati in raziskovalkam in raziskovalcem še naprej zagotavljati ustrezen in učinkovit podporni servis, ki ga Filozofska fakulteta v pomembnem delu že nudi, in ustrezno spodbudno okolje za raziskovalno dejavnost.

Zavzemal se bom za spodbujanje raziskovalne dejavnosti – tudi z ohranjanjem IRD sredstev – in pridobivanje domačih in mednarodnih raziskovalnih projektov v sodelovanju z drugimi fakultetami in raziskovalnimi inštituti doma in v tujini. Pri tem se mi zdi pomembno, da znotraj fakultete ohranjamo kontinuiran dialog med raziskovalkami in raziskovalci samimi (ne zgolj na ravni posameznih programskih skupin, pač pa tudi na ravni fakultete) in v odnosu do podpornih strokovnih služb.

Raziskovalno dejavnost v okviru mednarodnih mrež razumem tudi kot odlično priložnost za obogatitev pedagoškega procesa z obiski gostujočih profesorov in profesorjev na fakulteti. V okviru finančnih zmožnosti se bom zavzemal za omogočanje tovrstnih gostovanj.

Ob tem ne smemo pozabiti na skrb za slovenščino kot učni jezik in jezik znanosti. Zavzemal se bom, da bodo habilitacijska merila dala ustrežnejši poudarek kakovostnim domačim znanstvenim objavam. Ob obstoječem diktatu točk SICRIS, ki dajejo bistveno prednost objavam v tujem jeziku, je treba posebno pozornost posvetiti razvijanju domačega znanstvenega jezika in terminologije v slovenščini. Skrbeti je treba tudi za čim višjo kakovost domačih znanstvenih revij in monografij. Vse to pa seveda ne pomeni zapiranja v svoj lasten domačiji svet: nujno je, da

rezultate svojega dela preverjamo tudi skozi rigorozne procese znanstvenih recenzij v odmevnih mednarodnih revijah in skozi vpetost v kakovostne mednarodne raziskovalne mreže in projekte.

Poleg tega sem prepričan, da smo kot kritični intelektualke in intelektualci na področju družboslovja in humanistike poklicani k družbeni angažiranosti. Smiselno je, da se vključujemo v različne ekspertne skupine in druge oblike javnega angažiranja zunaj fakultete. Tovrstno delo bi bilo treba prav tako ustrezno ovrednotiti v habilitacijskih merilih.

Tretja dimenzija, ki jo obstoječa habilitacijska merila nezadostno upoštevajo, je pedagoško delo. Zavzemal se bom, da bo pedagoško delo dobilo večji poudarek v habilitacijskih postopkih in da bodo ta v večji meri prilagojena specifikam posameznih znanstvenih področij.

Internacionalizacija

Internacionalizacijo razumem kot dvosmerni proces, ki ne pomeni zgolj mobilnosti slovenske visokošolske skupnosti in njene vpetosti v mednarodni znanstveno-raziskovalni prostor, pač pa tudi obratno.

V zadnjem obdobju je Filozofska fakulteta ob aktivni vlogi vodstva opazno razširila učenje slovenščine med tujimi študenti in študentkami, ne le na fakulteti, temveč tudi na celotni univerzi. To dejavnost bi bilo potrebno negovati in v sodelovanju z drugimi fakultetami širiti v okviru finančnih in kadrovskih zmožnosti. Enako velja tudi za lektorate slovenščine in študij slovenščine na tujih univerzah.

Hkrati je treba ohraniti in razširiti mrežo mednarodnih izmenjav v okviru obstoječih programov in mrež (npr. Erasmus, CEEPUS itd.), v katere sta vključeni Univerza v Ljubljani in Filozofska fakulteta. Še posebej si je potrebno prizadevati za vključenost študentk in študentov ter gostujočih profesorice in profesorjev z nam primerljivih ali v drugih pogledih zanimivih (sosednjih) univerz.

Prisotnost tujih študentk in študentov v študijskem procesu na fakulteti je praviloma pozitivna izkušnja, ki obogati pedagoški proces tako za domače kot tuje študentke in študente, zato si je potrebno prizadevati za tovrstno vključenost.

Strokovne službe

Delo strokovnih služb na fakulteti je izrednega pomena in je osnovni pogoj uspešnega študijskega, pedagoškega in raziskovalnega procesa. To delo ne sme ostati neopazno ali samoumevno. Ključno je dialoško, konstruktivno in transparentno sodelovanje med strokovnimi službami in vodstvom fakultete ter med strokovnimi službami, vodstvom fakultete in pristojnimi univerzitetnimi organi in rektoratom Univerze v Ljubljani. Za to si bom ves čas prizadeval in bom odprt za vse predloge, ki težijo bodisi k racionalnejši izvedbi administrativnih, tehničnih in drugih nalog bodisi k bolj učinkovitemu sodelovanju.

Informacijska infrastruktura in spletna stran

Sprotno posodabljanje informacijske infrastrukture na fakulteti je danes nujen pogoj za učinkovito pedagoško in raziskovalno delo. Komisija Nakvis je ob svojih obiskih večkrat opozorila, da obstoječa infrastruktura postaja zastarela in da jo bo treba v kratkem posodobiti. Enako velja tudi za spletno stran, ki je sicer še vedno učinkovita, vendar je potrebna tudi določenih izboljšav, prenov in posodobitev.

Vse omenjene preнове so ponovno povezane z razpoložljivostjo finančnih sredstev, a dejstvo je, da brez ustrezne informacijske infrastrukture naše delo ni mogoče. Zato nameravam temu vidiku materialnih pogojev našega dela posvetiti veliko pozornost.

Hkrati s tem je treba preveriti, kako bi lahko nekatere administrativne postopke poenostavili z digitalizacijo.

Vpetost v okolje in praznovanje stoletnice

Univerza v Ljubljani bo v času novega vodstva praznovala stoletnico obstoja. Na Filozofski fakulteti in Univerzi v Ljubljani nekatere priprave na stoletnico že potekajo, praznično leto pa bo ponudilo še dodatne priložnosti za javno predstavitev rezultatov našega dela, poudarjanje pomena humanistike in družboslovja v širšem družbenem okolju in preseganje prostodušnega pristajanja na zgolj ekonomsko logiko neposredne aplikativnosti znanja.

Zavzemal se bom, da bomo v okviru omenjenega praznovanja, pa tudi sicer, ohranjali obstoječa in vzpostavljali nova sodelovanja z akterji v širšem okolju, uspešno prenašali svoje znanje tudi v neakademski prostor in da bo naša vpetost v širše okolje vidna in cenjena – na primer z izdajanjem kakovostnih publikacij, ki morajo biti

dostopne tudi v sodobnih elektronskih oblikah, organizacijo jezikovnih tečajev, okroglih miz, pogovorov, sejmov, virtualnih predavanj ipd. Prav praznovanje stoletnice razumem kot dodatno spodbudo, da Filozofsko fakulteto oblikujemo v odprt prostor, ki bo s svojimi občudijskimi aktivnostmi zanimiva za širšo, ne zgolj študentsko populacijo. Samo na ta način bodo naše aktivnosti ustrezno odmevale tudi v širši javnosti. Prizadeval si bom tudi za boljše predstavljanje naših raziskovalnih dosežkov in za širitev mednarodnega sodelovanja, tudi v obliki gostovanj. Filozofska fakulteta se mora še naprej odpirati navzven in vzpostavljati dialog z različnimi deležniki v širši družbi, hkrati pa je potrebno okrepiti tudi vsebinsko sodelovanje z drugimi članicami Univerze v Ljubljani.

V povezavi s tem bom skrbel tudi za čim boljše delovanje fakultetnih centrov in služb, ki že zdaj pomembno prispevajo k širjenju znanja in prepoznavnosti Filozofske fakultete v širšem okolju.

Filozofsko fakulteto razumem kot heterogeno združbo učiteljic in učiteljev, študentk in študentov ter strokovnih in drugih delavk in delavcev. Ta raznolikost je naša prednost. Na njej bomo lahko gradili, če bomo hkrati še naprej zmožni solidarnega sodelovanja, saj smo kljub notranji heterogenosti enovita akademska skupnost, ki lahko deluje in se razvija le ob vzajemnem spoštovanju, sodelovanju in zagotavljanju enakih možnosti za vse. Zato bo moje osrednje vodilo vzpostavljanje spoštljivega in konstruktivnega dialoga z vsemi, ki delujete v okviru fakultete, in iskanje konstruktivnih in razvojno naravnanih rešitev ter enakovredne skrbi za potrebe in interese vseh oddelkov, centrov, služb in vseh skupin, ki sestavljajo Filozofsko fakulteto.

Skupaj z vsemi na fakulteti si želim soustvarjati ljudem prijazno ustanovo in ustvarjati delovne pogoje, ki bodo spodbudni za študij in delo, ki bodo temeljili na sožitju in medsebojnem spoštovanju ter bodo utemeljeni na osrednjih humanističnih vrednotah: solidarnosti, enakosti, svobodi in poštenosti. Zaradi tega mora Filozofska fakulteta tudi vnaprej ohranjati svojo zgodovinsko vlogo kritičnega intelektualnega centra, ki se angažirano odziva tudi na dogajanje v širšem okolju, kadar je potrebno braniti standarde civilizacijskih pridobitev.

Roman Kuhar

V Srednji vasi pri Šenčurju, 3. 5. 2017

Kratka predstavitev kandidata

Prof. dr. Roman Kuhar je po osnovni šoli v Šenčurju in gimnaziji v Škofji Loki vpisal študij sociologije (analitsko-teoretska smer) na Fakulteti za družbene vede, kjer je diplomiral leta 1998. Njegovo diplomsko delo je bilo nagrajeno s Prešernovo nagrado in pozneje izdano v knjigi *Mi, drugi* (Škuc, 2001). Na isti fakulteti je magistriral leta 2002, doktoriral pa leta 2005. Kot mladi raziskovalec se je leta 2000 zaposlil na Mirovnem inštitutu, kjer je v naslednjih šestnajstih letih med drugim sistematično razvijal LGBT študije v Sloveniji. Na Oddelku za sociologijo predava od leta 2006. V dveh mandatnih obdobjih (2014–2017) je bil predstojnik Oddelka za sociologijo, od leta 2015 pa je tudi vodja njenega raziskovalnega programa »Problemi avtonomije in identitet v času globalizacije«.

Kot gostujoči profesor je predaval na Filozofski fakulteti v Zagrebu (2011–2013) in na European Inter-University Center for Human Rights v Benetkah (2005–2008), kot gostujoči raziskovalec pa je deloval na Inštitutu za sociologijo Madžarske akademije znanosti (2014) in na Université Libre v Bruslju (2017). Je avtor petih znanstvenih monografij in sourednik treh zbornikov – zadnji med njimi (*Anti-Gender Campaigns in Europe: Mobilizing Against Equality*) bo v soavtorstvu s prof. Davidom Paternottejem izšel junija letos pri Rowman & Littlefield International v New Yorku. Uredil ali so-uredil je tudi štiri tematske številke znanstvenih revij – *Družboslovne razprave*, *Socialno delo*, *Sodobna pedagogika* in *Southeastern Europe* (Brill) – je član uredništva *Družboslovnih razprav* in *Journal of LGBT Youth* (Haworth Press) ter urednik asistent pri *Social Politics* (Oxford University Press). Redno se udeležuje tudi mednarodnih konferenc – tri je v letih 2005, 2008 in 2011 organiziral v Ljubljani, zadnjo v sodelovanju med Mirovnim inštitutom in Filozofsko fakulteto – in je vključen v domače in mednarodne raziskovalne projekte. Med letoma 2012 in 2014 je bil predstavnik Slovenije v nadzornem odboru agencije EU EIGE (Evropski inštitut za enakost spolov), od leta 2016 pa je podpredsednik Slovenskega sociološkega društva.

Na fakulteti je poleg predstojništva in vodenja programske skupine na Oddelku za sociologijo strokovno deloval v Upravnem odboru, Komisiji za dodiplomski in magistrski študij, Komisiji za kakovost in Komisiji za etiko, na Univerzi v Ljubljani pa je v mandatnem obdobju 2014–2017 član Komisije za magistrski študij.